

נועם שיח

מאת אב"ד סאנטוב שליט"א

המפתח הוא בידך!

ויצא תשע"ו

מכון אפריון לשלמה

לייקווד תשע"ו

כל הזכויות שמורות

למכון אפריון לשלמה

להוצאת שיחות הרב שלמה זלמן פרידמן שליט"א

אב"ד סאנטוב - לייקווד

הרב פנחס בידרמן - הרב נתן נטע פרוש

9996551@gmail.com

לקבל גליונות, לנדב גליונות, ולהערות

נא לפנות להנ"ל

קונטרס זה נדבת

האי גברא רבא יקירא, חוב"ט

הרה"ג ר' משה יוסף קייזער שליט"א

לרגל הולדת נכדתו שתחי'

בת לבנו האברך החשוב ר' אפרים הלל קייזער הי"ו

יזכה בע"ה לרוות הרבה תענוג ונחת

המפתח הוא בידך!

קידושא רבא ש"ק פרשת ויצא תשע"ה

מספרים שמדי שבת בשבתו היה הרה"ק רבי מרדכי מלכוביץ ז"ע אומר דברי תורה, והחסידים ציפו למוצא פיו בכליון עינים, ושתו בצמא את דבריו הקדושים, ברם כשהגיע ש"ק פ' ויצא לא אמר תורה. וכאשר שאלוהו החסידים לפשר הדבר, אמר להם, שבפרשה זו יש הכל! ולא צריך להגיד כלום! – כאן יש הדרכה לכל החיים – איך לבנות בית נאמן – איך לעסוק בעסקים לצורך הפרנסה – וגם איך להתנהג עם עבריינים כלבן הארמי וחבריו... והנה אחד מהדברים החזקים הנלמד כמה פעמים בפרשתינו הוא גודל מעלת "כח התפילה".

מצינו בפרשתנו דבר נורא, אנו רואים שלא נושעה באופן פלא! – שכן בדרך הטבע לא היה שייך שיעקב אבינו ישא את לאה לאשה, שכן מלכתחילה היתה מיועדת לעשיו, וכמו שכ' רש"י על הפסוק (בראשית כ"ט, י"ז): ועיני לאה רכות, שהיתה בוכה ומתפללת שלא תפול בחלקה של עשיו הרשע, שכן היו אומרים שני בנים ליצחק ושתי בנות ללבן, הגדולה לגדול והקטנה לקטן, וא"כ היתה מיועדת ליפול בחלקו של עשיו, אך היא בצדקתה ביקשה מהשי"ת שלא תיפול בידי הטמאות, ותפילתה עשתה פרי זכותה להינשא ליעקב אבינו, בחשבו שהכלה שנשא הרי היא רחל, שכן אף אחד

מהמוזמנים בחתונתו לא טרח להודיעו שחותנו – לבן הארמי – רימהו והכניס לו לאה במקום רחל, וכידוע שיעקב קרא לה "רחל רחל" כדי לדעת אם אכן רחל היא ולא אחרת, ובתחבולה לא עלה על הרמאות, אודות לרחל הצדקנית שמסרה סימניה לאחותה שלא תיכלם.

והנה אנו רואים שרחל הצדקנית שויתרה על הכל המתנה כ"כ הרבה שנים עד שנפקדה בפרי בטן, ואילו אחותה לאה נפקדה תיכף ומיד, והלא דבר הוא.

והנה אמר ע"כ הרה"ק בעל קדושת לוי זי"ע דבר נורא, וזלש"ק: הענין, השם יתברך מונע הטבע מן הצדיקים ומהפך מחמת שמתאוה לתפילתן, כנודע שלזה היו אמותינו עקרות כדי שיתפללו על בנים (מסכת יבמות דף ס"ד ע"א), ולאה היתה בלא זה מתפללת שלא תפול בגורלו של עשו (רש"י לעיל פסוק י"ז; מסכת ב"ב דף קכ"ג ע"א), ולזה לא מנע השם יתברך ממנה הריון, כי היא די לה התפלה זו מחמת שמתאוה הקדוש ברוך הוא לתפילתה" עכלה"ק.

ומבואר בדבריו הק' שמפני שעיקר הסיבה להיות אימותינו עקרות היתה בעבור שיתפללו אל השי"ת, והקב"ה חפץ בתפילתן, ולאה הלא היא כבר התפללה כל השנים על ענין עשיו, וכח התפילה הביא לה הישועה הגדולה חוץ לדרך הטבע שלא היתה צריכה להיות עקרה כדי שתתפלל, ולכן נפקדה מיד.

מצינו בפרשתנו שכשרחל אמרה ליעקב (בראשית ל', א'): הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי, השיב לה יעקב אבינו (שם, ב'): התחת

אלקים אנכי? ולכאורה יפלא, איך שיידך להתעלם מרחל שצועקת במר לבה מעומק הלב שהיא רוצה לזכות לילדים, ואומרת שאין לה טעם בחיים בלא ילדים, שהרי השוך בנים חשוב כמת רח"ל, מהי זו התשובה המתחמקת לכאורה של יעקב אבינו "התחת אלקים אנכי"?

ברם לדברינו הדברים מבוארים ומובנים באר היטב, כשהפצירה רחל ביעקב שהיא רוצה לזכות לילדים, השיב לה יעקב "התחת אלקים אנכי"? וכי אני הוא הגורם לך שכן יהיה לך ילדים או ח"ו לא, "המפתח הוא בידך"! – הכל תלוי בך – הפצירי והתחנני להקב"ה ובקשי מעומק הלב, ואז תראי שבקרוב ממש תפקדי בפקודת ישועה ורחמים...

מספרים על הרה"ג ר' שמשון פינקוס זצ"ל רבה של הקהילה החרדית באופקים, שפעם אחת הגיע אליו אברך ובכה לפניו בדמעות שלישי על ששנים רבות לא נפקד בילדים. אמר לו הרב פינקוס "בוא אלי בשעה שתים בלילה ואראה מה אוכל לעשות בשבילך". האברך אכן בא בשתים בלילה, ולפליאתו יצא עימו הרב פינקוס מן הבית, ונכנס לרכב ולקח אותו אל מחוץ לעיירה – למדבר – למקום שמים וחשוך, שם יצא עימו מהרכב, ואמר לו "כעת אתה לבד במדבר, רק אתה והריבוננו של עולם, תבכה אליו תתחנן אליו, דבר אליו כדבר איש אל רעהו, רק כך תיוושע", והתחיל הרב פינקוס לילך לעבר הרכב שלו, ואמר לו "אני חוזר עוד כחצי שעה..."

לאחר חצי שעה חזר הרב פינקוס, הביט בפני האברך ואמר "לא! עדיין לא תזכה לישועה! – לא לזה התכוונתי – תנסה עוד פעם, והלואי שאז תזכה ותיוושע", ותיכף סב לו על עקביו והלך לחצי שעה נוספת, משחזר הביט על פני האברך, וכיוון שראה שבגדיו ופניו ספוגי דמעות של תחינה ותפילה, חיך אליו ואמר לו "זה מה שהתכוונתי, עכשיו תראה שתיוושע", וכך הוה...

מנהגו של עולם, שכל חסידות – ישיבה – מוסד – עסק או משפחה, יש להם זמנים יותר טובים, ול"ע זמנים יותר קשים, וכן היה בחסידות וויז'ניץ בארץ הקודש, שלפני שנים רבות עברו תקופה קשה ר"ל. לקחתי את המצב אל לבי, והדבר קרע את נפשי לגזרים.

פעם אחת בשהותי ליד שריד בית מקדשנו הכותל המערבי, פגשתי את בעל הצדקה המפורסם חסידא ופרישא הרה"צ ר' דוד לייב שווארץ זצ"ל – שזכיתי להיות מקורב אצלו – וניגשתי אליו ואמרתי בכאב מעומק לבי: פעטער טייערע – וואס וועט זיין?! [דוד יקר – מה יהיה?!]...

ר' דוד לייב שמע את כאב לבי בכובד ראש, והסתכל עלי במלוא הרצינות, והרים את ידיו והחווה לעבר הכותל ואמר לי: דו זעסט דעם וואנט? – שטעל דיך אוועק מיט'ן נאז צום וואנט, און פארגיס טייכן טרערן פארן הייליגער באשעפער – שריי אויס "אבינו מלכנו קרע רוע גזר דיננו" – און דו וועסט זען אז צום סוף וועט דער הייליגע באשעפער אויסהערן דינע תפלות... [אתה

רואה את הכותל הזה, העמד עצמך עם האף להקיר, ושפוך נהרות דמעות בפני הבורא כל עולמים, ותצעק מעומק לבך "אבינו מלכנו קרע רוע גזר דיננו", ואז תראה שלבסוף ישמע הקב"ה את תפילותיך]...

מעשה באשה עניה שבאה אל אחד מהצדיקים להיפקד בפקודת ישועה ורחמים. שאל אותה הרבי, ומה עם פדיון? הניחה האשה על השולחן שני זהובים, המשיך הרבי ושאל, יש לך עוד? הניחה האשה על השולחן עוד שני זהובים, וכאשר הוסיף הרבי לבקש עוד ועוד, אספה האשה מהשולחן את כל הזהובים, ואמרה בקול תקיף להרבי: אם הרבי אין רצונו להושיע, יושיעני אבינו שבשמים! מיד כשהרבי שמע את דבריה, התפשט נהרה על פניו הקדושים ואמר להאשה, לכך נתכוונתי, לכי לשלום והמקום יהא בעזרך... – והוא אשר דברנו, מפתח הוא בידך!

בשנות בחרותי התארחתי פעם ביום טוב אצל ש"ב כ"ק הגה"ק מקאשוי זי"ע בעמח"ס "ברכות שמים". באותה שנה חל אותו יו"ט בשבת קודש, וכדי לקיים את מצות אכילת שלש סעודות, חילקו את סעודת היום לשנים – לאחר הסעודה הראשונה בירכו ברכת המזון, ולאחר זמן נטלו שוב את הידים לאכול את הסעודה השניה – כדי שזה יחשב לסעודה שלישית.

הגה"ק מקאשוי זי"ע רצה לעשות הפסק בין הסעודות, ולכן יצא מביתו ועלה לעזרת הנשים שהיתה בקומה אחרת באותה בנין. כשיצא מביתו, התלויתי אליו ויצאתי עמו.

כשפנה לעבר העזרת נשים, הקדים משמשו בקודש, ופנה לפתוח את הדלת כדי שהגה"ק זי"ע יוכל להיכנס מיד – אך על אף מאמציו הרבים לפתוח את הדלת, לא עלתה הדבר בידו – הדלת היתה תקועה, והיא לא נפתחה.

אדהכי והכי הגיע כבר הגה"ק בעצמו לעבר הדלת, וניסה בעצמו לפתוח את הדלת – ואכן מיד נפתחה הדלת – למרבה הפלא.

כמובן שהנוכחים השתאו לנוכח מעשה פלא זה, אך כשראה הגה"ק את פני הדברים, עלתה כבת שחוק על פניו הקדושים, ואמר להסובבים: הרי כבר אמרתי לכם, ששערי עזרת נשים לעולם אינן ננעלות – שכן התפילות שהנשים צדקניות מתפללות להקב"ה, עולות תחת כסא הכבוד, ומתקבלות תיכף ומיד לרחמים ולרצון...

שמעתי סיפור נפלא מאת ידידינו המשפיע המפורסם הרה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, וכך סיפר: פעם בערב החג – שעות ספורות טרם נתקדש החג – עמדו בחנות אחת המוני יהודים שמיהרו לסיים את קניותיהם האחרונות לכבוד החג הממשמש ובא. אצל המוכר נשתרך תור עם הרבה אנשים שבאו לשלם על הקניה, אך לפתע אירע שיהודי אחד – שעמד עם כולם בתור לשלם – כשהגיע תורו לשלם – התקשר לב"ב כל כמה שניות, והם

ביקשו ממנו לקנות עוד משהו לכבוד החג, בתחילה עוד יכלו האנשים לסבול את מעשיו – שכן אדם הוא רק אדם – ומעשים בכל יום ששוכחים משהו לקנות, אך כשהדבר נשנה עוד פעם ועוד פעם – האדם לא פסק מלהביא עוד דברים ועוד דברים, כאילו שאין שם עוד אנשים המבקשים לשלם על קנייתם – פקעה סבלנותו של אחד הקונים – והחל לחרף ולגדף את אותו אדם בפני קהל ועדה, והטיח בו שהוא איננו בן יחיד, ושיש עוד אנשים הממהרים אף הם לביתם וכו'. כמובן שלנוכח הבזיונות העצומים החווירו והסמיקו פניו של אותו אדם חליפות, אך הוא שם עצמו כמחריש ולא ענה לו כלום.

כשנפנה אותו אדם לשלם, עשה המבייש לעצמו כנראה חשבון הנפש, ועמד על טעותו שהוא בייש אדם מישראל בפני רבים – והתחרט על מעשיו – והחליט לפצות את המתבייש – ומיד כשהושיט המוכר את החשבון לאותו מתבייש, ניגש המבייש ותיכף שילם את כל החשבון של המתבייש וביקש את סליחתו!

כשיצא אח"כ המבייש לחוץ כדי לחזור לביתו, פגש בהמתבייש שמשוחח בטלפון ועיניו דומעות, חשש הלה שמא עדיין אינו מפוייס הוא כל צרכו ומספר לב"ב על בזיונותיו – ולכן ניגש אליו בשנית וחזר לפייסו – אך להפתעתו אמר לו אותו אדם שהוא נתפייס כבר בעת ששילם את חובו. שאל אותו הלה בהשתאות אם כן למה עיניך דומעות, אמר לו המתבייש הבה ואספר לך, וכה אמר לו:

בצאתי מביתי לקנות את צרכי החג, לא היתה שום פרוטה בכיסי, ונדברנו אני וב"ב מה עלינו לעשות לעת הזאת, והחג

ממשמש ובא וביתנו עדיין ריקם, עד שזוגתי הצדקנית תפסה את אומנות אבותינו ואמותינו, ואמרה שהיא לוקחת את התהילים לבקש ולהתחנן להקב"ה שיושיענו מצרותינו ועינוינינו, והורתה לי לצאת לקנות וה' הטוב יהא בעזרנו. לנוכח דבריה הנבונים המלאים אמונה ובטחון, יצאתי מיד לחנות.

כשהתקרבה השעה שהייתי צריך לשלם על הקניה, התקשרתי לזוגתי ושאלתי מה לעשות – הרי עדיין אין בידי שום מעות לשלם – אמרה לי שאלך ואוסיף עוד משהו לעגלת הקניות – ואדהכי והכי היא תמשיך לומר תהילים וה' יעזור – וכך התחזקתי במידת האמונה והבטחון עד שבאורח פלא – כמו שראית בעיניך – שלח לנו השי"ת את ישועתו... ועכשיו אני מדבר עם ב"ב בטלפון ומספר מעשה פלא זו – ואנו משתאים לראות עין בעין את גודל מעלת המאמין ובוטח בה' – ועיני דומעות מרוב התרגשות...

מיד כששמע אותו אדם את דבריו, הוציא על אתר את הפנקס צ'עקים שלו, ורשם לו צ'עקים לכל השנה שיהיה לו בריוח לקנות את הצטרכותיו...

ביום ב' פרשת שלח תשע"ד – יום החופה לנכד מרן אדמו"ר מוויז'ניץ שליט"א – על ישראל הדרתו בקרית וויז'ניץ בני ברק – נכנס אל הקודש פנימה – באכסנייתו במאנסי – בני הב' צבי הירש נ"ו (שלמד אז בישיבת מאור יצחק במאנסי). הרבי שאל אותו בן כמה הוא, אמר לו בני שהוא בן שמונה עשרה שנה. אמר לו הרבי "דו וואלסט שוין געמעגט א חתן ווערן" – "מותר לך כבר להיות חתן",

ענה בני להרבי "הרי יש לי אח מבוגר ממני" (ה"ה אחיו הב' מאיר דוב נ"ו הלומד בישיבת מיר בירושלים עיה"ק). אמר לו הרבי "כן כן, ומה אתה עושה בשבילך?" הסתכל עליו בני ולא ענה לו כלום.

שאלו הרבי "בן כמה הוא?" ענה לו בני שהוא בן עשרים. אמר לו הרבי "דו דארפסט טאן וואס דו קענסט פאר אים אז ער זאל שוין ווערן א חתן, און אזוי וועסטו זיך קענען א רוק טאן" – "אתה צריך לעשות מה שאתה יכול שהוא יתארס כבר, וכך תוכל גם אתה להתקדם!" הסתכל עליו בני בעינים תמהות, ולא הבין מה שהרבי רוצה ממנו. אמר לו הרבי "אתה לא מבין מה שאני אומר לך?" הסתכל עליו בני והמשיך בשתיקתו. והרבי המשיך ואמר "אתה צריך להתפלל עבורו! – עכשיו אתה כבר מבין!?"...

ואגב – כנראה ששמע לדבריו – ואכן התפלל על אחיו כראוי, כי בערך חודש אח"ז זכה אחיו לבוא בקשר שידוכין בע"ה...

מסופר שפעם נכנס אחד להרה"ק רבי ישכר דב מבעלזא זי"ע, וביקש ממנו ברכה על בנים. אמר לו הרבי שיש לו סגולה לכך – והוא – שירחץ את פניו שלש פעמים ביום עם מים רותחים! וכשהסתכל הלה בתמיהה ולא הבין מה השייכות זה לזה, אמר לו הרה"ק זי"ע: כוונתי שבעת התפילה ג' פעמים ביום תבכה ותתחנן אל הקב"ה ותשפוך שיח בדמעות רותחות עד שכל פניך תכוסה בדמעות, ואז תיושע! והוסיף הרה"ק ואמר לו – אני בעצמי – שופך שיח ובוכה בדמעות ותחנונים להקב"ה על בני אהרן (כוונתו

על הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע – שכבר אז היה מפורסם (גדול וקדוש)
שיגדל לערליכער יוד...

בנוסף לדברינו, יש להוסיף עוד נקודה – אנשים יש להם
לפעמים טעות, הם חושבים שה"מפתח" נמצא בידיו של השני,
ואומרים אילולי היה לי ראש של "פלונני", ומדות טובות כאותו
"פלונני", אז הייתי מצליח ועולה מעלה מעלה, אך באמת טעות גמור
הוא! כי הקב"ה רוצה את הראש "שלך" והמדות "שלך", שבזה
תתחזק ותתאמץ, ובעז"ה תצליח, כי יגעת ומצאת תאמין!

וידוע שמרן הגאון האדיר בעל "שבט הלוי" זי"ע בעת שנסע
להיבחן בישיבת חכמי לובלין, לא הצליח במבחן, כי כשרונותיו לא
היו מזהירים בימים ההם, אך כראות הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל
את התמדתו העצומה, שעל אף הכשלון החרוץ בסירובם של
הישיבה לקבלו, המשיך ללמוד כאילו לא אירע לו דבר, אמר לו
שיחזור שוב לישיבה, כי הוא צריך כאלו בחורים בישיבתו...

וכך צמח פוסק הדור ה"ה מרן הגאון האדיר בעל "שבט הלוי"
זי"ע, והכל בסייעתא דשמיא עצומה לאחר רוב יגיעתו הגדולה,
ומודעותו לכך שהמפתח בידו דייקא!...

מספרים דבר נורא, שבימי בחרותו של מרן בעל "שבט הלוי"
זי"ע, בעת שלמד בישיבת "חכמי לובלין", היה נהוג שם שבשעה

קבועה ומסויימת נכבים כל האורות בבית המדרש, כדי שהבחורים ילכו לנוח בזמן. אמנם בעל "שבט הלוי" שנפשו חשקה וכמהה ללימוד התורה, לא אבה להשלים עם "גזירה" זו, ולכן חיפש וחיפש עד שמצא חלון על המדרגות בבנין הישיבה שמשם בקעה קרן אור, ועל המדרגות היה עומד כמה שעות בכל לילה ולילה ולמד לאורה בהתמדה מופלגת!...

את הסיפור דלהלן – שהוא סיפור אישי – לא הייתי חפץ לספר, כמובן, אך לתועלת הענין וללמד לבני יהודה קשת שהמפתח הוא "בידם" דווקא, על כן אספר את העובדא הבאה... כשהייתי צעיר לימים הייתי ביישן גדול, לא עלה על דעתי כלל וכלל לפתוח את פי ולשאת דברים בהתאסף ראשי עם. מעודי לא שאלתי באמצע השיעור אם היתה לי איזה קושיא, ורק לאחר השיעור הייתי ניגש להמגיד שיעור שלי לשאול את מה שיש לי לשאול, כמו"כ הייתי משתמט תמידין כסדרן מלומר חבורות בישיבה וכדומה.

כך נמשך הדבר בערך 23 שנים, שאז חוויתי מאורע נוראה שנפלתי לנהר שמימיו היו קפואים ונשבר הקרח תחת, והוציאו אותי משם בניסי ניסים (עי' שו"ת שבט הלוי ח"ז סי' כ"ח, שו"ת להורות נתן ח"ה או"ח סי' י' וי"א, שו"ת קנין תורה בהלכה ח"ז סי' י"ט, שו"ת משנה הלכות תניינא ח"ג או"ח סי' ל"א – ואת תוכן השאלה עם מו"מ בדברי הפוסקים בהיקף גדול, נדפס בשו"ת רכבות אפרים חלק ו' או"ח סי' ת"כ). אחר זה התקיימה סעודת הודאה רבתית לכבוד

הנס, וידעתי גם ידעתי שלא יהיה לי ברירה, ולא אוכל להישמט מלשאת דברים במאורע.

והנה בע"כ הכנתי לעצמי דרשה יפה (שנדפס בספר "להודות ולהלל" על ברכות הגומל והנס) – וכמובן שהייתי מאוד עצבני, כי לא הסכנתי לעשות כן מעולם, לשאת דברים בקרב קהל גדול, ובפרט שהשתתפו שם ראשי ישיבות ומרביצי תורה גדולים, אך כאמור מחוסר ברירה דיברתי את דרשתי שהכנתי.

והנה לאחר שחשבתי שנים רבות שרק "השני" יכול לדרוש ברבים, והמושג "לדבר ברבים" לא נולדה בשבילי, הראה לי הקב"ה ש"המפתח הוא בידך" – ותקופה קצרה אחר הדרשה כיבדוני לדבר בשמחת שבע ברכות, ואח"כ כיבדוני לדרוש בשמחת בר מצוה, ועוד אחד ועוד אחד, עד שב"ה היום חלק ניכר מתפקידי הוא לדבר ברבים...

אסיים בווארט נאה מאד: בעיר אחת בגליציה היתה בית הכנסת רעוע ומט ליפול. עבר שם הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זי"ע, וראה את השממון והעזובה, קרא ואמר "מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלקים". העומדים סברו שבודאי יש לו כוונה נסתרת בדבריו. משראה אותם מביטים בו בפליאה, הסביר להם: מה נורא המקום הזה – המצב כאן – העזובה וההזנחה נראה נורא נוראות עד למאד! – עס איז שרעקלעך! – אין זה כי אם בית אלקים – זה מוכרח להיות בית המדרש, כי את דירתו הפרטית של האדם, לא תמצאו מעולם במצב כזה...

מתוך דברי תורה ש"ק פרשת תצוה תשע"ד

מו"ח שליט"א סיפר, שהלך לבקר יהודי זקן בבארא פארק, ושמו ר' יחיאל ניסלבוים הי"ו (ז"ל - שנפטר ב' ויצא, ד' כסלו תשע"ו). יהודי זה הינו מתלמידיו של ה"חפץ חיים" זי"ע בראדין, וכך סיפר לו ר' יחיאל:

כשלמדתי בישיבתו של מרן בעל ה"חפץ חיים" זי"ע בראדין, אירע פעם אחת שה"חפץ חיים" נחלש מאוד, ולא היה בכוחו ללכת לבית הכנסת להתפלל, לכן ביקש שיעשו מנין בביתו כדי שיוכל להתפלל במנין, ואני הייתי אחד מן הבחורים שהשלימו את המנין בביתו.

ממשיך ר' יחיאל ומספר: בבית ה"חפץ חיים" היה ארון גבוה, שעל אחד ממדפיו היה מניח את נרתיק הטלית ותפילין שלו, אך באותו יום מחמת חולשתו, לא היה בכוחו להורידם מאותו מדף - ועל כן קרא ה"חפץ חיים" לבתו שתבא לעזרתו ותוריד את נרתיק הטלית והתפילין - אלא שמשום מה היא לא באה מיד כשקרא לה, על כן נזדרזתי מיד והורדתי את הטלית ותפילין, ומסרתי אותם לה"חפץ חיים". ה"חפץ חיים" לקחם ממני ואמר לי "א יישר כת, דו זאלסט לאנג לעבן".

אותו ר' יחיאל הוא כהיום בליעה"ר בן מאה ואחד שנים, והוא רואה בשתי עיניו בלי בתי עיניים - הולך ברגליו בלי להיעזר במקל - והוא חי ובריא, עם ראש צלול!...

ממשיך ר' יחיאל ומספר: אחרי שמסרתי לה"חפץ חיים" את הטלית ותפילין, עזרתי לו להוציא את הטלית מהנרתיק, והבחנתי שהיה שם גם גארט"ל [אבנט] ארוכה. ה"חפץ חיים" לבש את הגארט"ל, וסבב עצמו בו כמה פעמים, כי היא היתה ארוכה מאוד.

אחר כך שאלנו את ה"חפץ חיים" למה הוא לובש גארט"ל, וסיפר לנו ה"חפץ חיים", שלפני שנים - בעודו מסתובב על פני העיירות כדי למכור את ספריו - יצא שפעם אחת היה לו יארצייט, ואז נכנס במקרה לכפר חסידי, והתפלל שם לפני העמוד, והחסידיים נתנו לו גארט"ל שילבשו בעת התפילה, אמנם בהיות שאינו זוכר אם כשלבשו אמר "בלי נדר" או לא, לכן החמיר על עצמו, ומאז הוא לובש תדיר בעת תפילתו את הגארט"ל.

